

GOVOR
PREDSEDNIKA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE JANEZA JANŠE
O REBALANSU PRORAČUNA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA LETO 2012

Ljubljana, 10. maj 2012

— Spoštovani gospod predsednik.

Spoštovane poslanke in poslanci, spoštovane državljanke in državljani!

Državni zbor je danes in jutri pred eno najpomembnejših odločitev v svoji zgodovini. Korak, ki ga delamo danes, je prejšnja vlada obljubila našim evropskim partnerjem že leta 2010, in smo zadnji v Evropski uniji, ki poskušamo ta korak narediti. Vendar ta korak delamo predvsem zaradi nas samih in zaradi naše lastne prihodnosti. Ta korak ni enostaven, nikjer ni bil, tudi pri nas ni. Sloveniji gre še posebej pri tem koraku tudi za nek psihološki problem in težavo - namreč, Slovenija je vse od osamosvojitve naprej napredovala. Vse od leta 1991 pa do leta 2008 smo prehiteli povprečen razvoj v Evropski uniji. Slovenija je prišla s slabih 45% povprečne razvitosti evropskega okolja na 91% v letu 2008. Skoraj smo ujeli Italijo v 18 letih, ki je bila za polovico razvojnega koraka pred nami na začetku našega samostojnega življenja.

Leta 2008 nas je kriza bolj prizadela kot druge. In od leta 2008 naprej Slovenija ne lovi več evropskega povprečja, ampak zaostaja. Po zadnjih podatkih smo padli za več kot 5 odstotnih točk, kar izničuje tisto prednost, ki smo jo imeli pred vsemi novimi državami članicami EU še na začetku te krize. Kljub temu, da nas je kriza prizadela, kljub temu, da smo v tem času izgubili 60.000 delovnih mest doma, toliko naših državljanov je danes po treh letih in pol zaposlenih v slovenskem gospodarstvu, kljub temu, da kakšnih 60.000 tujih državljanov danes dela manj v Sloveniji kot na začetku krize in kljub temu, da je gospodarstvo doživelo ob tej krizi hud šok, da je propadlo več kot 12.000 podjetij in podjetnikov. V tem času je večino posledic te krize na standard javnega sektorja, na obseg storitev javnega sektorja, Slovenija v zadnjih treh letih blažila z zadolževanjem. Se pravi, da smo do leta 2008 v Sloveniji bili približno enako, kolikor je to možno, deležni blagodetje rasti blaginje tega, da je Slovenija napredovala, da so šle plače navzgor, pokojnine navzgor, da se je standard povečeval, da je rasla tudi zaposlenost, da se je vedno več ljudi lahko izšolalo in tako naprej, pa je od leta 2008 naprej ta slika deljena.

Po eni strani učinki krize, ki so se zelo poznali v gospodarstvu, deset tisoči brezposelnih, ki so to krizo najbolj občutili in njihove družine, svojci so tisti, ki so bili odvisni od njih, kar je seveda povečevalo pritisk na socialne transferje, glede na garantirane oziroma zagotovljen pravice. Po drugi strani pa javni sektor, ki se je v času šoka oziroma udarce krize ni prilagajal oziroma se je prilagajal minimalno. Kot veste, leta 2010 je prišlo do soglasja o tem, da se masa plač v javnem sektorju ne poveča toliko, zato je bila zamrznjena delna odprava plačnih nesorazmerij. Ampak plače so, za razliko od gospodarstva, v javnem sektorju ostajale na realni predkrizni ravni ali se celo povečevale. V tem času, ko smo v gospodarstvu izgubili praktično 120.000 novih delovnih mest, se je v javnem sektorju na novo zaposlilo skoraj 10.000 ljudi. Del teh zaposlitev je bil seveda upravičen, ker so bile dejanske potrebe in gre za storitveni del javnega sektorja. Del teh zaposlitev pa, seveda, v kriznem času ni bil upravičen. In to je povzročilo škarje, o katerih je prej govoril tudi direktor vladnega Urada za makroekonomske analize in razvoj.

Ko govorimo o psihološkem problemu, govorimo tudi o težavah, ki nastajajo vedno, kadar je treba prvič v zgodovini usklajevati neke ukrepe, ko se indeksi ne povečujejo, ko se številke v proračunu ali pa v rebalansu ne povečujejo, ko se pričakovanja, ko je treba omejevati pričakovanja in ko je treba določene stvari zniževati. Pravzaprav večina generacije, ki je soočena s temi usklajevanji, pogajanji in posegi te izkušnje niti nima. In ne glede na to, da marsikje še obstaja spomin na inflacijske čase v bivši državi in na probleme takrat je v človeški naravi to, da se takšne stvari hitro pozabijo, zapomnimo si bolj lepe stvari, in na nek način potem visoka pričakovanja in spomini na obdobja, ko je šlo vse navzgor vedno prevladajo.

Torej gre tudi poleg javnofinančnega tudi za psihološki problem in s tem se danes soočamo. Sprejem rebalansa proračuna za letošnje leto, ki ga bo kmalu polovica že minila, je samo prvi korak eden od treh nujnih korakov za to, da Slovenija izide iz krize, da ponovno stopi na pot trajnostne rasti in povečevanja blaginje. Rebalans proračuna, ki ga imate pred sabo je v bistvu ključen ukrep za konsolidacijo, seveda z vsemi spremljajočimi akti je ključen ukrep za konsolidacijo slovenskih javnih financ. To je prvi korak. Drugi korak je ponovno doseganje gospodarske rasti in tretji korak je novo zaposlovanje oziroma so nove zaposlitve v gospodarstvu. Vsi ti trije koraki so med seboj povezani. Tukaj ne gre za ali, ali - ali, ne gre za tri izbire za tri artikle, ki jih imamo na mizi in zdaj bomo vzeli tistega, ki nam je ljubši. Gre za strukturno povezavo med vsemi temi ukrepi in takšne so tudi posledice in to ni teorija, to je tudi praksa, ki jo lahko spremljamo v številnih drugih evropskih državah, lahko primerjamo te korake, lahko primerjamo učinke teh korakov in lahko vidimo kje so države, ki so se tega resno lotile in kje so države, kjer so ljudje tiščali oziroma tisti, ki bi morali sprejemati odločitve tiščali glavo v pesek. Brez konsolidacije javnih financ v pogojih moderne ekonomije in enotnega evropskega trga kamor Slovenija spada, ni mogoče ponovno zagnati trajnostne gospodarske rasti. In brez gospodarske rasti ni možno pričakovati novih delovnih mest v gospodarstvu in dokler ne bo novih delovnih mest tudi ni možno krepiti socialne funkcije države, ker realno rast blaginje je možno financirati samo z realno gospodarsko rastjo oziroma s povečevanjem tega kar ustvarjamo. Torej, ko govorimo o konsolidaciji javnih financ, je zmanjšanje proračunskega primanjkljaja, in to je eden od osnovnih ciljev tega rebalansa proračuna, ključen ukrep.

Slovenija je v zadnjih treh letih v povprečju dosegala skoraj ali pa preko 6% proračunski primanjkljaj. Našim partnerjem, ki jih enako kot nas vežejo zaveze pakta rasti in stabilnosti in tudi druga pravila v evro območju, ker Slovenija ni samo članica Evropske unije, seveda tudi članica evropske monetarne Unije, ta pravila določajo bistveno drugačne meje. Ko gre za proračunski primanjkljaj, smo mi ne samo za nekaj odstotkov presegali mejo treh odstotkov iz veljavnega pakta stabilnosti in rasti, ampak smo to presegali za 100% točk. Tri leta. Hkrati smo na tej podlagi izjemno povečevali svojo zadolženost, ki je bila na začetku krize druga najmanjša v evro območju. V zadnjih treh letih smo imeli najvišjo rast zadolževanja v Evropski uniji.

Brez zmanjšanja proračunskega primanjkljaja ni konsolidacije javnih financ. Tukaj ne govorimo samo o ukrepih na zmanjšanju porabe na odhodkovni strani proračuna, govorimo o celovitem sklopu, ker samo tu je rešitev in tudi v tem zakonu za uravnoteženje javnih financ, ki ga boste obravnavali pod naslednjo točko, so ukrepi na obeh straneh. Vendar pa, še enkrat ponavljam, govorimo o rebalansu proračuna za leto 2012 in sprejemamo ga 5. meseca, leto ima 12 mesecev, mi ga sprejemamo 5. meseca v letu.

Uveljavljen bo, če ne bo zapletov sredi leta. To dejstvo samo govori o tem, da smo bistveno omejeni pri zmanjševanju proračunskega primanjkljaja z ukrepi na prihodkovni strani proračuna, ker gre večinoma za ukrepe, ki jih je možno uveljaviti čez noč, ki jih je v glavnem možno uveljavljati z začetkom naslednjega leta. Večji del te razprave nas čaka kmalu, čez nekaj mesecev, ko boste morali obravnavati predloge proračunov za naslednji dve leti, tako da, če koga skrbi, da je težišče predvsem tudi na ukrepih na prihodkovni strani proračuna bo še le ta močno potolažen, ker bo veliko teh ukrepov na mizi, upam.

Ko gre za zadolževanje, je Slovenija dosegla limite. Kriteriji evropskega pakta stabilnosti in rasti sicer postavljajo mejo zadolževanja, do katere ni kazni in ki je dopustna na 60 % BDP. Mi smo kakšnih 10 %, slabih verjetno, danes pod to mejo, vendar jo bomo dosegli, preden izravnamo proračun. Vsi ti ukrepi, ki so pred nami ne odpravljajo primanjkljaja, ampak ga samo znižujejo in zadolževanje še vedno potrebujemo za to, da bomo približno normalno funkcionirali.

Dobili smo številne pripombe na te proračunske dokumente z argumentom oziroma zahtevo, da se poraba poveča in z argumentom, da se lahko še zadolžujemo, ker nismo še tako zadolženi. Smo na skrajni meji, če hočemo iz te situacije brez velikih pretresov. Kajti, če bi že danes bili na 60 % bi morali seveda zadolževanje takoj ustaviti in potem bi šlo dejansko za drastične ukrepe. Poleg tega je zadolževanje, bolj si zadolžen, večje so obresti. Bolj si zadolžen in slabša strukturna pričakovanja so v javnih financah za v naprej, dražje je to nadaljnje zadolževanje in te stvari so med seboj povezane. Eden od pristopov pri pripravi rebalansa proračuna in spremljajočih aktov je tudi težnja vlade, da se ta bremena pravično porazdelijo. Ta namen imate med nekaj desetnimi predlogov oz. ukrepov. Predloge za krizne dajatve in krizne davke, ki zadevajo premožnejše dele slovenske družbe. Vzpostavljamo varnostno mrežo oz. cenzuse pri ukrepih tako da zmanjšanja ne prizadenejo tistih, ki živijo na minimalni plači z nižjo pokojnino itd. Tukaj gre za socialno zelo občutljiv pristop, ki ga nismo zasledili v nobeni drugi evropski državi, kjer so take ukrepe sprejemali, pa so praktično vse proučili.

V tej razpravi tudi, zaradi začasnega postopka na ustavni komisiji, se je odpirala dodatna debata in povezovanje s proračunsko razpravo o zlatem fiskalnem pravilu. Kar se tiče zlatega fiskalnega pravila oziroma cilja, da bomo uravnotežili naš proračun, da bomo v prihodnosti porabili toliko kot ustvarimo oziroma zberemo - v njem je bil ta cilj obljubljen našim partnerjem v skupni monetarni uniji in EU tudi že leta 2010, to ni nekaj, kar se je izmislila ta vlada. Tudi pogajanja o fiskalnem paktu so bila zaključena pred začetkom tega mandata in vi ste že prejšnji mesec pravzaprav soglasno ratificirali fiskalni pakt, ki terja od nas, da zlato fiskalno pravilo uvedemo v notranji pravni red.

To zlato fiskalno pravilo je predvsem zaščita slovenskih davkoplačevalcev. Pred avanturističnimi potezami, bodisi domače izvršilne oblasti, bodisi pred ravnanjem v drugih državah, s katerimi delimo isto valuto. Tako, da vse te razprave, ki se pojavljajo o tem, ali je to sploh potrebno, ali ni to v korist bogatih in podobno, to je popolnoma deplasirano. Če kaj, potem v tem času, ko je Evropska unija soočena z neodgovornimi ravnanji v nekaterih državah članicah in ta neodgovorna ravnanja plačujejo tudi naši davkoplačevalci, naš interes, da do tega ne prihaja več in ni slovenskega državljana, ki bi bil vesel dejstva, da mora garantirati tudi za grške dolgove.

S tem, ko uvajamo to zlato fiskalno pravilo, uvajamo pravila igre, ki bodo seveda tudi sankcionirana, zaradi katerih ne bo več možno trošiti ali pa živeti na račun drugih v evropski družini. Proti zlatemu fiskalnemu pravilu je lahko samo nekdo, ki ne razume, zakaj gre ali pa nekdo, ki ima neke svoje interese. Vsekakor pa je zlato fiskalno pravilo v prvi vrsti zaščita davkoplačevalcev, navadnega davkoplačevalca, ki ga to pravilo ščiti pred prevelikimi riziki in hkrati je zlato fiskalno pravilo tudi zaščita prihodnjih generacij, da jih neka neodgovorna generacija tudi v nekem recimo bolj kriznem zahtevnem času ne zadolži preko glave. Zaradi tega »vsa čast« ustavni komisiji, ki je včeraj nadaljevala postopek. Upam, da bo sprememba ustavnega člena, ki uvaja zlato fiskalno pravilo kmalu v slovenski ustavi. Da je to velikanski korak, ki ga bo naredil slovenski državni zbor v tem času in bo tudi močan signal navzven, ki bo neposredno finančno vplival na izboljšanje našega mednarodnega finančnega položaja.

Če je kdo upal, da se bo politika v Evropski uniji začasno spremenila, da po nedeljskih volitvah v Grčiji in Franciji, to zdaj ni več aktualno, se je seveda močno zmotil. Preprosto zaradi tega, ker tukaj ni druge poti.

In fiskalni pakt bo v relativno kratkem času stopil v veljavo. Za uveljavitev je dovolj ratifikacija 12-ih držav in mi smo že nekje na polovici. In nobenega novega pogajanja ne bo, to je tudi stališče Evropske komisije. Včeraj ste lahko slišali tudi izjavo predsednika Evropskega parlamenta sicer socialista Schultza, ki je na enakem stališču in tudi večina drugih držav članic po teh komunikacijah v zadnjih dneh, seveda je proti kakršnemu koli odpiranju že dogovorjenega. Kam bi prišli, če bi zdaj po vsakih volitvah, po vsaki državi spreminjali tisto, kar je bilo že dogovorjeno ali podpisano. In v nekaterih državah že ratificirano. Končno, v kakšno pozicijo bi bili postavljeni vi kot zakonodajna oblast v tej državi, ki ste že ratificirali fiskalni pakt, soglasno pravzaprav, če bi zdaj nekdo v parlamentu rekel, »ja, smo imeli volitve, ne drži več tisto, kar je prejšnja vlada podpisala, pojdemo na nova pogajanja.« To bi bila res dezavacija demokracije in začetek rušenja pravil igre, na katerih Evropska unija, pa tudi Evropska monetarna unija sploh temeljita.

Če po teh volitvah v Grčiji ne bo prišlo do oblikovanja proevropske vlade, ki bo sposobna držati obljubo in se držati dogovora, potem bodo seveda v Grčiji nove volitve in te volitve bodo tudi odločale o tem, ali želi Grčija ostati v evroobmočju ali ne. Zelo verjetno bo do tega prišlo že junija, ker ni velikih izgledov, da bi ti zadnji rezultati dali takšno vladno ekipo. In grški volivci se bodo odločili, ali želijo še ostati v evroobmočju ali ne. Mislim, da jim moramo vsi skupaj to sporočiti zelo jasno predstaviti. Treba je vedeti tudi to, da večina grških dolgov danes ni več na privatnih komercialnih bankah. Za grške dolgove garantirate vi, garantirajo davkoplačevalci širom po Evropi. To so javna sredstva in prišli smo do skrajnih meja, ko jih lahko še tvegamo. Torej, prej kot kakršnakoli sprememba pravil igre, od tega, kar je bilo dogovorjeno, je verjetno zmanjšanje evroobmočja, odhod Grčije ali tistih držav, ki niso sposobne spoštovati pravil igre, in iz tega mora tudi Slovenija potegniti svoj nauk.

Tudi interpretacije, ki se širijo tako po Evropi kot pri nas o tem, kako so grški volivci kaznovali tiste stranke, ki so predlagale drastične varčevalne ukrepe in dosegle dogovor z Evropsko unijo in Mednarodnim denarnim skladom o varčevalnih ukrepih, to je samo del resnice. Grški volivci so kaznovali tudi tiste politične elite, ki so s prekomernim zapravljanjem in trošenjem državo pripeljale v takšno situacijo. Vsakršna druga interpretacija bi bila veliko podcenjevanje generacije volivcev, ki na neki temeljni ravni vedno obstaja. Stranki, ki sta največ izgubili, sta prej desetletji vladali, in to z absolutno večino, enkrat ena, enkrat druga, sta pošiljali napačne podatke Evropskemu statističnemu uradu in omogočili to, kar se je pač zgodilo, z goljufanjem.

Ko govorimo o tem, da je konsolidacija javnih financ nujen predpogoj za novo gospodarsko rast, lahko govorimo o strukturni povezavi ali pa o neposredni finančni povezavi; morda bi začel s tem, ker je to mogoče bolj razumljivo, pa tudi zelo ilustrativno. Že v tem rebalansu proračuna imate ogromno številko, 750 milijonov ali tu nekje, evrov, ki jih bo Slovenija letos plačala za obresti za naše dolgove. Ta številka je bistveno večja, kot je bila v lanskem letu, in je bistveno večja, kot je bila v predlanskem letu. Če to številko primerjate s tako imenovano privarčevano vsoto, kar je sicer napačna oznaka, ampak tako se govori, potem vidite, da vse, kar bomo privarčevali z znižanjem plač, zmanjšanjem potnih stroškov in na vseh ostalih področjih, bomo dali za obresti za dolgove, ki smo jih ustvarili. Nič od tega, žal, ne more iti za investicije. In če bomo to pot nadaljevali, bo seveda vsako leto šlo več za obresti, ker je dolgove treba plačati, in bo še manj za karkoli drugega. Zdaj smo na skrajni meji. Se pravi, zmanjšanje zadolževanja, znižanje tega pritiska stroškov financiranja oziroma servisiranja naših dolgov je neposredno povezano s količino sredstev, ki jih imamo na voljo za investicije, in to tako javne kot v gospodarstvu. Tudi to je vse povezano glede na dajatve in obremenitve. To povezavo je treba videti.

Enako pomembno, kot da se razbremenimo tega pritiska je tudi ustvarjanje ugodnejšega okolja za domače in tuje podjetnike, razbremenitev dela, prožna varnost. To danes tiste evropske države, Slovenija je med njimi, ki tega niso naredile, seveda tepe.

Španija ima rekordno brezposelnost v Evropi tudi zaradi tega, ker španska podjetja zaradi rigidnega trga dela selijo svojo proizvodnjo na Slovaško, na Češko, kljub temu, da gre za španska podjetja, in so v isti poziciji, kot mi, s tem, da imajo oni večjo ekonomijo.

Za novo gospodarsko rast so bistvene tuje investicije, produktivna uporaba sredstev iz evropskih skladov, tudi produktivnejša uporaba državnih kapitalskih naložb in to so koraki, ki nas čakajo v prihodnje. Razbremenitev dela, nagrajevanje dobrega dela, inovacij, to je pot, ki jo je treba ubrati v nasprotju s temi predlogi, da se še poveča uravnalovka. V uravnalovki ni izhoda iz gospodarske krize. Tisti, ki več in bolje dela, ki je bolj inovativen mora biti tudi bolje nagrajen. Ne samo v gospodarstvu, ampak tudi v javnem sektorju. Zato je vlada v teh pogajanjih s sindikati javnega sektorja tudi predlagala, da se plačna nesorazmerja, ki so krivična do tistih, ki bolje delajo in več ustvarijo, odpravijo. In smo šli v to, in jaz upam, da bo ta dogovor dokončno podpisan.

Ko govorimo o tem, kaj je pomembno za gospodarsko rast, ali ko se, ne samo pri nas, ampak tudi nasploh v evropskem prostoru zdaj odvija ta polemika - ali varčevanje ali rast, prvič je treba ponovno poudariti, da gre tukaj za umetno dilemo, brez tega, da konsolidiramo javne finance, da zmanjšamo primanjkljaje, da zagotovimo tudi trdnost skupne valute, ni pogojev za trajnostno rast, ampak to, da je ta dilema umetna govori tudi vrsta dokumentov, ki jih je Evropska unija oblikovala v teh kriznih časih, niso francoske volitve prinesle razprav o potrebi po gospodarski rasti. Evropska komisija je oktobra lanskega leta predstavila dokument, ki natančno govori o tem katere ukrepe je treba sprejeti, in se že sprejemajo, zato, da se v Evropi ponovno zažene gospodarska rast, vendar je predpogoj javnofinančna konsolidacija. Včeraj na Schumannov dan oziroma Dan Evrope je Evropska komisija objavila komunike z naslovom Čas za odločitve, akcije za rast, akcije za nova delovna mesta, kjer ponovno predstavlja to povezavo med nujnostjo konsolidacije javnih financ v Evropski uniji, še posebej v evroobmočju in gospodarsko rastjo. Tako, da te politike obstajajo, Slovenija je sooblikovala pri njihovem nastajanju v zadnjih letih in teh dogovorov se je treba držati, gre tudi za povsem logične odločitve.

Ko govorimo o tretjem stebru oziroma novem zaposlovanju v gospodarstvu, je jasno, da gospodarska rast, nove investicije edino lahko spodbujajo zaposlovanje v gospodarstvu, ni druge produktivne poti. Tukaj nas čakajo resna pogajanja s socialnimi partnerji, ta drugi korak pri pripravi socialnega sporazuma, kjer se bo treba okrog tega dogovoriti. Ni katastrofa, če nekdo izgubi delo, katastrofa je, če delo izgubiš in ne dobiš enako ali bolje plačanega delovnega mesta takoj v realnem času. In če za nek kratek čas, ko si pač brezposeln, ni varnostne mreže, mi to varnostno mrežo imamo, nadomestila za brezposelnost v Sloveniji so bistveno nižja od minimalne plače. Tudi sedaj se bistveno ne poslabšujejo ti pogoji. Vendar pa na drugi strani s fleksibilnostjo nismo nič naredili. To je ena od glavnih ovir pri novih investicijah in tudi pri privabljanju tujih investicij.

Dva dni nazaj so mi pokazali prostor, kjer je že predprejšnja nemška vlada, ki jo je še vodil kancler Schroeder, pripravljala Agendo 2010. To je bilo še v času pred krizo, takrat ko je Nemčija imela preko 5 milijonov, zgodovinsko veliko število brezposelnih. Moram reči, da je šel spomin nazaj v tiste čase, ko so sindikati in mnogi drugi, ki so v Nemčiji protestirali proti uvedbi tako imenovanega prožnega trga dela. Ta trg je bil uveden. In Nemčija ima danes kljub krizi, ki je v razvitem delu sveta, prisotno rekordno nizko stopnjo brezposelnosti. Vsako jutro, če greste po Prešernovi, verjetno gre veliko poslancev mimo, vidite vrste, tudi danes zjutraj je bilo preko sto ljudi v vrsti pred nemškim konzulatom, kjer so čakali na delovno vizo za delo v Nemčiji. To so ljudje, ki so včasih delali v Sloveniji. Treba se je vprašati, zakaj te vrste tam so. Eden od razlogov je ravno v dejstvu, da mi tako imenovanega trga dela nismo naredili dovolj prožnega in nas to pač še čaka, če ne želimo deliti usode tistih, ki so na poti propada.

Tretja izjemno pomembna stvar, ki je bila tudi prej omenjena v nastopu dr. Vasleta, je prestrukturiranje naših šolskih programov, če hočete reforma šolstva. Vsaka šola v Sloveniji mora narediti tudi analizo tega, kje so njeni diplomanti. Koliko teh ljudi je dobilo zaposlitev v svojem poklicu, koliko jih je brezposelnih, koliko se jih je moralo prešolati. Velikanska večina naših vzgojno izobraževalnih ustanov teh ocen ne dela, ali pa niso realne. Ko obiskujemo slovenska podjetja danes, v času ko imamo več kot 110.000 brezposelnih, naletimo na primere, ko podjetja iščejo delavce, vendar ni teh profilov in jih morajo prešolati in tako naprej. Velikanski razkorak je med profili, ki jih producira naš vzgojno izobraževalni sistem in med tem, kar potrebujemo danes in bomo potrebovali naslednjih deset let. In velikanski razkorak je med to produkcijo in med tem, kar bo potreboval evropski trg dela v naslednjih desetih letih. Imamo na desetine inštitutov, ki so to vse izračunali, ki to vedo, ki so za to dobili sredstva in so plačani, ampak se nič ni storilo za to, da se pač temu prilagodimo. Bo pa to nujno potrebno narediti.

Torej, da poskušam strniti argumentacijo za podporo rebalansu proračuna. Korak, ki ga delamo ni enostaven, je pa nujen. Smo zadnji v Evropski uniji, ki se tega lotevamo. Ni lažje poti od tega, kar delamo. Da je veliko lažnih prerokov, ki vabijo na čeri, kot sirene mornarje. Ampak vemo, kako se takšno potovanje konča. Naj bodo naš vzor tisti, ki so uspešni, ne tisti, ki se problemom izogibajo.

Imamo oboje primere. Ni treba iti daleč po svetu, da jih najdemo in seveda pametni posnemajo dobre in uspešne, ne pa tiste, ki to niso. Torej ni lažje poti. Slovenija je tri leta živela v prepričanju, da se bodo stvari popravile same po sebi, da bo vse v redu, ko bo spet Nemčija rasla. Nemčija raste, zdaj že dve leti pospešeno, pa se stvari niso kar same po sebi uredile. Smo v ponovni recesiji in mislim, da mora biti konec utopičnega prepričanja, da se lahko mi kar zadolžujemo, tudi, če bi se hoteli se pač ne moremo in da bo nekdo drug plačal naše račune. Mogoče je nekaj realne osnove za to utopijo obstajala do konca lanskega leta, seveda potem pa je prišla streznitev v obliki 7 % pribitka naše desetletne obveznice, kar je znak za vse alarmne zvonce. Jaz mislim, da od takrat naprej ne sme biti nobenega utopista več.

Danes delamo prvi korak, pred naslednjima korakoma bo treba sprejemati tudi zelo zahtevne ukrepe. In tudi, ko bo treba nadaljevati ta prvi korak s pripravo proračuna za naslednji dve leti, nas čakajo pogajanja s socialnimi partnerji za nov socialni sporazum. Kljub vsem zapletom, naporom, nesporazumom, mislim, da smo blizu tega, da velikanska večina socialnih partnerjev v Ekonomsko-socialnem svetu končno podpiše izhodišča za nov socialni sporazum. Mnogi so to že storili. In tam se je pač potrebno dogovoriti za konkretne, realne in seveda tudi pravične korake pri vsemu temu, kar je potrebno narediti za to, da bo Slovenija ponovno začela rasti. Pri reformi trga dela pokojninskega sistema, zdravstveni reformi in predvsem pri nadaljnjem prilagajanju tega, kar financiramo iz javnega denarja realni možnosti. Torej, tukaj smo lahko vsaj delno optimisti, naslednji tedni bodo pač pokazali, kako hitro lahko napredujemo s socialnim sporazumom.

Vlada bi si zelo želela, lahko rečem tudi vladna koalicija bi si zelo želela, če bi tudi opozicija sprejela ponujeno roko partnerstva, že kakšen mesec in pol čakamo na eno samo črko odgovorov na našo ponudbo. Predlagali smo tako vsebinski sklop, kot tudi protokol o sodelovanju, pač doslej interesa ni bilo, tudi ni bilo nobene pripombe. Vendar moram reči, da so naša vrata še vedno odprta, z današnjim odločanjem delo ni končano, to je še le prvi manjši korak in jaz upam, da bo tudi na tej strani prišlo do drugačnih pogledov in da se bo možno dogovoriti. Ob tej priložnosti bi se rad tudi zahvalil socialnim partnerjem, s katerim smo se v zadnjih tednih, celo mesecih pogajali, najprej o tem, da smo vsaj približno poenotili oceno stanja, v katerem je Slovenija, potem pa tudi o nekaterih prvih ukrepih, ki jih zdaj sprejemamo. Popolne enotnosti in bi jo bilo tudi iluzorno pričakovati, ni, mislim pa, da je vseeno veliko stvari razjasnjenih, da vemo, kje smo, da je veliko stvari tudi usklajenih, nekatere tudi podpisane in da je to vseeno neka solidna osnova za to, da gremo naprej s socialnim sporazumom.

Rad bi se zahvalil tudi svojim kolegom v vladi, ki so poleg vsega napornega rednega dela in dodatnega dela, ki na vsako vlado pade na začetku mandata, vsi zelo resno vzeli te pogovore in pogajanja in noč in dan delali na tem, da smo veliko stvari uskladili. Vsem skupaj se je seveda treba zahvaliti tudi za potrpežljivost, to je bil en tak dober trening za bom rekel, to odločilno fazo pogovorov in pogajanj v okviru socialnega sporazuma, upanje umira zadnje in jaz še vedno upam, da bo možno ključne korake uskladiti, končno je od njih odvisna naša skupna prihodnost in da ves ta napor ni bil zaman. Rad bi se zahvalil tudi vsem tistim, ki ste v matičnem delovnem telesu za finance v zadnjih dneh tudi noč in dan delali na tem, da danes lahko sprejemamo to pomembno odločitev.

Še enkrat prosim za razumevanje glede samega postopka. Vlada nima časa še en mesec, Slovenija nima časa še en mesec ali pa dva meseca, da bi se še pogajali pa še pripravljali. Kot že rečeno, sprejemamo proračunske dokumente za leto 2012, za leto, ki ga je pol že minilo oziroma ga bo pol minilo, predno bodo stopili v veljavo in vsako nadaljnjo odlašanje bi bilo katastrofalno.

To čakanje je bilo dolgo tri leta in pol in še en dan ne bi več prenesel. Kot rečeno, apeliram na razumevanje glede samega postopka. Enostavno ni bilo možno, enostavno bi bilo utopično pričakovati, da lahko mi v tem realnem času, ki ga imamo na voljo za to, da nekaj še naredimo z rebalansom proračuna za letos. Vsakega od teh nekaj deset zakonov posebej damo v proceduro in zapeljemo to čez vse te komplikacije, ki obstajajo. Potrebovali bi dve do tri leta, da se vse to naredi in mislim, da to ni nikomur v interesu. Zaradi tega je bilo tudi vaše delo, se pravi delo poslancev, bistveno bolj naporno. Gre za zahtevno materijo, bilo je nekaj hude krvi, ampak to je vse razumljivo.

Hvala za ta trud, ki ste ga vložili za to, da je procedura prišla do te točke. Pri nadaljevanju pa vam želim čim bolj srečno in modro roko, saj gre dejansko za našo skupno prihodnost. Hvala lepa.